Catalogul Bibliotecii teologilor români din Budapesta (1890-1891)

Eva MÂRZA

Universitatea "1 Decembrie 1918" din Alba Iulia, Facultatea de Istorie şi Filologie
"1 Decembrie 1918" University of Alba Iulia, Faculty of History and Philology
Personal e-mail: evamarza@yahoo.com

Catalogue of the Library of Romanian theologians from Budapest (1890-1891)

The content of this Catalogue raised some issues that may be developed, in this context, along three plans: the library, the old Romanian book, librarian Elie Dăianu. By our contribution, we wish to make a preliminary presentation of these elements mentioning that some of them do not represent anymore a historiographic novelty, yet they cannot be deciphered.

Librarian Elie Dăianu drew up the catalogue of the library of Romanian theologians from the General Seminary from Budapest in the school year 1890-1891, at that time he being a theological student, later on priest, protopope in Cluj, but also president of Committee of Historical Monuments. Department for Transylvania etc. The handwritten work is kept in Academy Library, Cluj-Napoca Branch. Some of the three elements intertwine, finally forming a complex of cultural circumstances. The way the author of the Catalogue remarked, the fund of library belonging to General Seminary from Budapest was initially formed from the library of Saint Barbara Seminary from Vienna. This reality is owed to the fact that in 1873 Romanian theological students, who studied in Vienna at the Seminary Saint Barbara, were transferred in Budapest, where it also got the library that they had used.

Keywords: Catalogue, Budapest, Vienna, Romanian book, Ilie Dăian

Catalogul bibliotecii teologilor români de la Seminarul general din Budapesta a fost alcătuit "prin cooperarea tuturor membrilor" din anul şcolar 1890-1891 "prin bibliotecariul Elie Dăianu".[1] Se păstrează în forma manuscrisă la Biblioteca Academiei Române, Filiala Cluj-Napoca[2]. *Catalogul* este oglinda unei biblioteci utilizate de studenţii români. Soarta acestei semnificante colecţii de carte nu ne este în momentul acestei cercetări cunoscută.

Catalogul este scris cu un duct frumos, caligrafic, în alfabet latin, dar într-o ortografie de tranziţie. Are două părţi: I. *Cărţi în limba română*, de la f. 1-28, [1]; II. *Cărţi în limbi străine,* de la f. 29-39. Textul este aşezat în tabele segmentate în coloane: Număr curent, titlu, "câte esemplare", "Câte volume? Forma lor", "Observări", deci putem constata că a fost alcătuit după rigorile de catalogare de atunci. Numerotarea primei părţi se încheie la nr. 603, adăugându-se încă 2 poziţii. Pe f. [1] de la sfârşitul primei părţi bibliotecarul şi autorul *Catalogului* a realizat un sumar după cuprinsul cărţilor din care rezultă că în bibliotecă se păstrează 89 de cărţi teologice, 78 istorice, 63 sunt didactice şi filologice, 129 beletristice, 43 periodice şi jurnale şi 17 calendare, mai există şi cărţi cu conţinut divers. În completare autorul spune că "între aceste din cărţile, cari au fost si când era biblioteca in Viena la Seminariul de S. Varvara sânt 313 în 391 volume". Această explicaţie este interesantă şi contribuie la stabilirea unui istoric al bibliotecii. La cărţile (şi periodicele) româneşti se adaugă cărţile în limbi străine, numărul cărora este mai mic, 179 de poziţii în *Catalog*. Ca şi după prima parte, şi aici găsim un "Sumar" cu numărul cărţilor şi o analiză după limbi: germane 87, maghiare 49, latine 31, franceze 6, italieneşti 3, greceşti 2, ebraice 1 (în 2 exemplare). Acestea au fost împărţite

BDD-A26145 © 2016 Centrul Cultural Interetnic Transilvania
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:00 UTC)

şi după conţinut în teologice 74, didactice 40, literare şi beletristice 65 şi diverse. Interesantă este şi ultima menţiune din care rezultă că la mutarea bibliotecii de la Viena, aici au existat 86 cărţi străine în 161 de volume. Descrierea cărţilor este uneori sumară, în alte cazuri reprezintă foaia de titlu a cărţii, dar sunt folosite foarte multe prescurtări de cuvinte. După prezentarea fişelor de carte putem constata că biblioteca era în stare bună, pentru că cele mai multe cărţi sunt descrise după foaia de titlu. Foarte importantă este ultima rubrică: observaţii, în care sunt menţionaţi donatorii cărţilor, dacă aceştia erau cunoscuţi.

Problematica dezvăluită de conţinutul acestui *Catalog* se poate dezvolta în contextul acestei contribuţii pe cel puţin trei planuri: biblioteca, cartea românească veche, Elie Dăianu. În contribuţia noastră dorim o prezentare preliminară a acestor elemente cu menţiunea că unele dintre ele nu mai reprezintă o noutate istoriografică, dar nu pot fi eludate. Pe de altă parte, mai rămâne suficient spaţiu pentru continuarea cercetării în viitorul apropiat.

Unele dintre cele trei elemente care ne-au atras atenţia, se întrecuprind, formând, în final, un complex de împrejurări culturale. Aşa cum a remarcat autorul *Catalogului*, fondul bibliotecii Seminarului general din Budapesta s-a format iniţial din biblioteca Seminarului sfânta Barbara de la Viena. Această realitate se datorează faptului că în anul 1873 studenţii teologi români, care au studiat la Viena la Seminarul sf. Barbara au fost transferaţi la Budapesta[3]. De aici înţelegem că cele 391 de volume menţionate au fost şi ele transferate de la Viena la Budapesta. În ce priveşte numărul poziţiilor din *Catalogul* din anii 1890/1891, acesta nu reprezintă de fapt situaţia reală, pentru că, mai ales în cazul periodicelor sau lucrărilor în mai multe volume ele apar în inventar sub un singur număr de ordine, de aceea numărul real de exemplare este cu mult mai mare.

În această fază preliminară de cercetare dorim să ne oprim asupra unor aspecte ce privesc cartea românească veche (1508-1830) din bibliotecă, cu toate că numărul cărţilor din perioada vizată de noi este surprinzător de redus faţă de restul titlurilor din secolul al XIX-lea. Se profilează o explicaţie firească a situaţiei. O analiză generală a titlurilor de carte, conţinutul lor sau anii de apariţie mărturisesc preocupările contemporane cu anii de studiu ai teologilor şi mai puţin un interes faţă de carte liturgică sau cea de strană. Identificăm mai puţine cărţi de rit sau de altar şi mai multe îndrumări, manuale, dicţionare, lexicoane, lucrări de cunoştinţe generale scrise de autorii români, dar şi traduceri din literatura universală.

Cea mai veche carte din acest fond este un *Liturghier* tipărit la Râmnic în anul 1733, având nr. de ordine în *Catalog* 56. Secolul al XVIII-lea este reprezentat doar de câteva exemplare de carte bisericească: un *Penticostar* de Blaj, 1768 (*Catalog* nr. 8), *Biblia* blăjeană, 1795 (*Catalog nr.* 2) şi *Teologhia moralicească*, Blaj, din anul 1796 (*Catalog* nr. 19). Chiar dacă între cărţile din *Anexa* de mai jos rezultă clar prezenţa masivă a cărţilor apărute la Blaj, Buda şi Viena, solitară fiind prezenţa tipăriturii râmnicene, în restul primei părţi a listei, între cărţile româneşti din secolul al XIX-lea, pot fi identificate şi produsele altor tipografii româneşti ca Bucureşti, Iaşi, Braşov, Oradea etc. Numărul redus al cărţilor din tipografiile româneşti din Ţara Românească şi Moldova se poate datora restricţiilor politice, dacă avem în vedere cenzura instituită în vremea Dualismului austro-ungar, perioada din care provine şi *Catalogul* analizat.

O importantă completare a orizontului de lecturi a studenţilor teologi români de la Budapesta din aceea vreme o reprezintă existenţa în bibliotecă a periodicelor româneşti de mai mare circulaţie, cu indicarea în *Catalog* a anilor sau chiar şi a numerelor fizice pe ani de apariţie, ca spre exemplu: *Gazeta de Transilvania, Telegraful român, Albina, Organul luminării, Foaia scolastică, Familia, Transilvania, Gura Satului, Umoristicul*, dar şi *Archivu* al lui Timotei Cipariu şi altele.

Rubrica în care apar observaţiile autorului *Catalogului* dezvăluie în cazul cărţilor prezentate în *Anexă* noastră de mai jos pe câţiva donatori, însă numărul lor este semnificativ mai mare în restul listei de cărţi. Cel mai prezent este cărturarul din vestul Transilvaniei, Mosie Sora Novac şi donaţiile lui de cărţi care sunt datate cu anul 1857[4]. Acest an se încadrează, probabil încă în perioada funcţionării Seminarului greco-catolic sf. Barbara de la Viena, transformat după desfiinţarea ordinului iezuit de Iosif al II-lea în Colegiul cu acelaşi nume[5]. Mai numeroşi donatori apar în restul listei, fiind între ei episcopi, eruditi români, societăţi, dintre care ne-a atras atenţia Societatea "Petru Maior" de la Budapesta[6]. O coincidenţă, probabil deloc întâmplătoare, este recunoaşterea acestei societăţi de lectură odată cu mutarea oficială a studenţilor teologi români de la Viena la Budapesta în anul 1873. Totuşi, din documentele publicate se observă că încă în anul 1868, la înfiinţare, biblioteca a avut doar 40 de volume (în anii 1913/1914 se consemnează deja 2320 opere)[7]. Cartea donată din partea Societăţii "Petru Maior" se află la nr. 108 din *Catalog* şi reprezintă scrierile lui Petru Maior apărute la Budapesta şi Gherla abia în anul 1883; autorul listei face trimitere şi la *Catalog* nr. 84 unde identificăm *Istoria pentru începutul Românilor în Dachia* tipărită la Buda în 1812. La fel, rubrica *Observaţii* îl trimite pe cititorul de aici şi la lucrarea lui P. Maior de mai sus, din anul 1883. Aceste relaţionări între menţiunile din *Catalog* demonstrează o preocupare extraordinară a autorului său în a informa cât se poate de complex pe utilizatori.

Bibliotecarul care a alcătuit *Catalogul* prezentat s-a semnat pe foaia de titlu. Chiar dacă bibliotecarul Elie/Ilie Dăianu i-a implicat şi pe alţi membri nenumiţi, credem că acest *Catalog* prezentat sumar în contribuţia noastră

BDD-A26145 © 2016 Centrul Cultural Interetnic Transilvania
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:00 UTC)

este opera sa[8]. Biografiile sale nu-l prezintă pe cărturarul transilvănean şi în această calitate. Îl identificăm între *Dascălii Blajului*[9], printre studenţii Universităţii Regale Maghiare din Budapesta Facultatea de Teologie[10], la Universitatea "Karl Franzes" din Graz, Facultatea de Litere şi Filosofie[11], ca membru al Societăţii "Petru Maior" de la Budapesta[12], cu menţiunea "Doctorat" în litere şi filosofie în 30 mai 1895 la aceeaşi Universitate de la Budapesta, Facultatea de Litere şi Filosofie[13], preşedinte al Comisiei Monumentelor Istorice secţia pentru Transilvania[14], nu în ultimul rând, ca autor de *Scrieri* culese de cercetătorul Ilie Moise[15]. Documentele vremii, matricolele universitare demonstrează că Ilie Dăianu, având forma maghiară a numelui Daianu Illés a fost studentul Universităţii din Budapesta în anii în care a fost alcătuit şi *Catalogul* Bibliotecii studenţilor teologi de acolo (1890-1891).

Documentul analizat a oferit, în această fază a cercetării, informaţii legate de acele trei segmente, pe care ni le-am propus a fi tratate în rândurile anterioare: biblioteca, cartea românească veche, Elie Dăianu în calitatea sa de student - bibliotecar. Conţinutul bibliotecii necesită o cercetare mai amplă, posibilă prin analiza şi sintetiza titlurilor cărţilor, evaluarea lor din punct de vedere al utilităţii pentru studenţii teologi. Rămâne un deziderat, deocamdată, completarea istoricului bibliotecii, mai ales de după elaborarea *Catalogului*. Dimensiunea bibliotecii şi numărul studenţilor români care se aflau la studii la Budapesta, ar trebui să fie o modalitate de cercetare şi cunoaştere a sorţii cărţilor din biblioteca budapestană.

ANEXĂ

Catalogul cărţilor ce se află în biblioteca teologilor români, alumni ai Seminarului general reg. din B. Pesta la finea anului scol. 1890-1891. Compus prin cooperarea tuturor membrilor din acelaşi an si descris prin bibliotecarul Elie Dăianu[16]

Cărţi în limba română:

- *Biblia, adeca dumnedicésca scriptura a Testamentului vechi si nou. [...], Blasiu 1795. lit. cir. 1 v. leg. in piele, necomplet.* (nr. de ordine din Cat. 2)
- *Strajnic acum a 4-óra acediat si tip. după ritulu bes. res. [...] Blasiu 1817. (lit. cir.) 1 vol. leg. in piele.* (nr. de ordine din Cat. 7)
- *Pentecostariu. Blasiu 1768 (lit. cir.) 1 v. leg. piele.* (nr. de ordine din Cat. 8)
- *Irmologhion séu Catavasier musicesc pe timpul lui Ioan Sandul Sturza W. De Makarie ierom. (cir.) Viena 1823. 1 vol. legat. Donat de M. Sierban canonic.* (nr. de ordine din Cat. 10)
- *Ochtoech împreună cu slujbele sfinţilor de obşte cu binecuv. lui Ioan Bob Eppul. [...] Blasiu 1825. 1 vol. leg. in piele.* (nr. de ordine din Cat. 16)
- *Istoria besérecei Românilor atât acestoru din cóce precum si acelor din colo de Dunăre întocmită de Petru Maior de Dicio Sânmartin. Protopop si a cărtilor revizor. Buda 1812. Tip. cr. a univ. din Pesta (lit. cir.) 1 vol. legat. Donată de Moise Sora Noacul la 1857.* (nr. de ordine din Cat. 17)
- *Predice s. Invetiaturi la tote Duminecile si serbătorile anului, culese de Petru Maior de Dicio Sânmătinu etc. Partea II. Buda 1811. 1 vol. legat.* (nr. de ordine din Cat. 18)
- *Teologia moralicesca séu bogoslovia, carea cuprinde învetiatura moravurilor celor bune si a vietii crestinesci din Scriptura si din Stii Părinti culese si întru acésta chip asizdiate după rânduiéla SBes. a Resăritului. Supt Stăpânirea prea înaltiatului Imperat Francisc II. cu binecuv. prealum. Dnu Măriei Sale Ioan Bob vlăd. Făg. Blasiu 1776*[17] *2 volume legate in piele, dar necomplete. Donată de Moise Sora Noacul [Novac], parochu in Busiacu* (?). (nr. de ordine din Cat. 19)
- *Cuventări despre posturile bes. grec. a resăritului, mai întâi pre l. grec. scrisă iară acuma scósa pre l. rom. Cu blag. purtătoriului pravoslăvii preasf. Mitrop. a Ungrovlahiei Anastasie tip. Buda 1828 (l. cir.) 2 es. 2 vol.* (nr. de ordine din Cat. 35)
- *Sfaturile întîelegerei cei sănetóse prin bine întîeleptl Dos. Obradovici. trad. din serbéscă Dim. Tichindeal învetiatori nationalnic în Beccherecul cel mic. tip. Buda 1802. (lit. cir.) 1 es. 1 vol. Cuprinde învet. moralicesti despre iubirea deaproapelui, despre faptele bune.* (nr. de ordine din Cat. 38)
- *Epitomul séu scurte aretări pentru s. beserecă, pentru vestmintele ei si pentru ddiesca lit., care se servesc [sevârşaşte] în trînsa, de Dim. Tichindeal – traduse. Buda la 1808. (cu lit. cir.) 1 es. 1 vol.* (nr. de ordine din Cat. 44)[18]
- *Sfintele si ddiescile liturgii a celor dintru sfti Parinti I. Gură de aur, Vasilie c. mare si a predestenieie. Acuma întru acest chip ântâia dată românesce tip. cu ... Rîmnicului, cu spesele eppului Rîmn. Kir. Inokentis. 1733. (cir.) 1 es. 1 vol. legat piele.* (nr. de ordine din Cat. 56)
- *Catavasieri cu blagoslovenia Es. Sale ... DD.I. Bob Vlădică etc. Blasiu 1824. lit. cir. 1 es. 1 vol. leg. piele.* (nr. de ordine din Cat. 74)
- *Forma clerului si a păstoriului după învetiat. Dlui N. Is. Chr. ... I. Bob. Blasiu 1809 (cir.) 1 es. 1 vol. leg.* (nr. de ordine din Cat. 75)
- *Istoria pentru încep. Rlor in Dacia de P. Maior de D. S. Mărtin. Buda 1812. In tip. craes. Univ. in Pesta. (lit. cir.) 1 es. 1 vol. leg. Vedi nrul: 108!* (nr. de ordine din Cat. 84)
- *Starea de acum din oblăduirea geograficéscă, orăsienescă si polit. a principatelor Vlahiei si a Moldaviei de Tomas Tornton englesul tip. la Paris 1812 ear acum trad- si dată la tip. de un rom. poftitori de dreptate. Buda 1826. Tip. craiésce Univ.*

BDD-A26145 © 2016 Centrul Cultural Interetnic Transilvania
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:00 UTC)

(lit. cir.) 1 es. 1 vol. (nr. de ordine din Cat. 93)[19]

- *Respundere desgustătóre la cărticea, ce in Haale la a. 1823 sub titlul "Erweis, dass die Walachen nicht römischer Abkunft sind" la care se adauge aretarea, că Românii sunt adev. descend. a Romanilor de Damaschin Th. Bojinca. Buda 1828. 1 es. 1 vol. (lit. cir.)* (nr. de ordine din Cat. 94)[20]
- *Scurtă apendice la ist. lui P. Maior de Teod. Aron (Kurzer Anhang zur walachischen Gesch. des Peter Maior). Buda 1828. Tip. Univ. din Pesta. 1 es. 1 vol. mic (lit. cir.)* (nr. de ordine din Cat. 95)[21]
- *Geografia s. scrierea pământului intocmită după renduiéla cea mai nóuă ... acum întâia de un iubitori de némul românesc pe romaine tălmăcită si dată afară la lumină. Cu tótă cheltuéla lui Nicola Nicolau din Brasiovu dată în tip. la Buda 1815. In craiésca tip. a Univ. ung. (lit. cir.) 1 es., 1 vol. brosurată. Tomul II.* (nr. de ordine din Cat. 113)
- *Aretări despre starea acestor nóue întroduse scol. institutiuni ale natii rom serbesci si grecesci. Buda 1813 (lit. cir.) 1 es. 1 vol. mic.* (nr. de ordine din Cat. 153)[22]
- *Napoleon Bonaparte ce a fost si ce este întocmită aretare despre viétia si faptele lui. Buda 1815. 1 es. ciuncu. 1 vol. bros. (lit. cir.)* (nr. de ordine din Cat. 154)
- *Biblioteca românească întocmita in 12 p. – Zach. Carchalechi. Buda. 1821. Tip. Univ. Ung. (lit. cir.) 1 es. 1 vol. bros. Partea I cu 1 figură. V. si nrul. 81.* (nr. de ordine din Cat. 178)
- *Calendar românesc de Stefan P. Neagoe învet. a scólei rom. din Pesta. Buda, (cu lit. lat si cir. parallel) pe anii 1829, 1830, 1831, 1832. Câte 1 es. Câte 1 vol. leg. simplu. Donate de D. Moise Sora Noacul.* (nr. de ordine din Cat. 195-198)
- *Intâmplările lui Telemach fiul – înocm. de Fénélon A-Eppul Cambriei trad de P. Maior de D. S. Martin. Buda 1818. 1 es. 1 vol. leg. Tom I. Don. de Dl. Moise Sora Novac.* (nr. de ordine din Cat. 228)
- *Versuri îndemnatórie cătră deprindere tinerímei rom. întru învetiatură cu un dar de gratulatia pre aurit an nou 1829 de Moisi Bota invet. rom. în Lipova. Buda 1829. (cu lit. latine si ciríle paralel) 1 es. 1 vol. nelegat (in stare slabă)* (nr. de ordine din Cat. 268)[23]
- *Dictionar românesc, latinesc si unguresc din orenduiéla Esc. Sale Prea osfintitului Ioan Bobb vlădicului Făgărasiului. Clusiu 1822. (lit. lat.) 1 es.. 2 tom. 2 vol. legate. Donat de D. Ioan Georgiu teol. Pesta 1875.* (nr. de ordine din Cat. 468)
- *Gramatica daco-romanica sive valahica, latinitate donate, aucta, ac in hunc ordinem redactata opera et studio Ioannis Alexi – theologiae abs. dioec. M Varadinensis. Viennae 1826. 1 es. 1 vol. leg. In limba latină!* (nr. de ordine din Cat. 487)[24]
- *Cultura bombicilor s. învetiatura despre tinerea si crescerea omídelor s góngelor de metasă cu o adăugare muilt folositóre. Tradusă după manipulatia cea mai nóuă si îndreptată a Domn. Jos. Blascovici prin Ioan Thomici protopresb. Caransiebesului. Buda 1823. 1 es. 1 vol. lit. cirile.* (nr. de ordine din Cat. 492)
- *Omu de lume s. Sontice regule cuvientiei, gratiei mai alesului modu a vietiei si adeveratelor blândetie spre intrebuintiarea tinerimei rom. Acum întâia pe l. Daco-Rom. trad. si adauss de Vasilie Gergely de Csokotis teol. abs. din Diec. Muncaciului în Convictul imp. din Viena. Cu spesele Domn. Georgie Const. Darvar. Viena 1819. Tipog. lui Dim. Davidovics (lit. latine!) 1 es. 1 vol. Donat de Moise Sora Noacul.* (nr. de ordine din Cat. 504)
- *Ortografia séu drépta scrisóre pentru îndreptarea scriptorilor l. rom. sub chivernisírea magnific. Sale Dlui craesc consil. Urósie Nestorovici – al scól. rom. si serb. de legea grec.ort. supra inspect. – etc. Buda 1818. Tip. Univ. cr. ung. 1 es. 1 vol. bros. cu litere cirile.* (nr. de ordine din Cat. 511)
- *Chiamare la tipărirea cărtilor rom. si versuri pentru indreptarea tinerilor făcute de Const. Diaconovoci Loga – prof. Buda 1821. Cu tip. cr. Univ. ung. 1 es. 1 vol. bros. cu litere cirile. Donată de George Marchis*[25]*.* (nr. de ordine din Cat. 526)

Acknowledgement

This work was supported by a grant of the Romanian National Authority for Scientific Research, CNCS – UEFISCDI, project number PN-II-ID-PCE-2011-3-0315.

Note:

1. Am citat fragmente din foaia de titlu a *Catalogului*. Informații despre acest document există și în Nicolae Comșa, *Manuscrisele românești din Biblioteca Centrală de la Blaj*, Blaj, Tipografia "Lumina" Miron Roșu, 1944, nr. 285, p. 194. Datele oferite de Nicolae Comșa diferă de realitate, el indică existența a 22 de foi, față de 39 reale plus 1 foaie nenumerotată. Numărul cărților românești ar fi după N. Comșa 457, ceea ce este de fapt numărul menționat în *Anexa* [Adausiu] de la sfârșitul primei părți al *Catalogului,* în care sunt trecute două titluri cu nr. 284 și 457 omise din ordinea firească. Numărul cărților din această parte este de 603. Dacă ne putem permite o speculație, această situație ar indica faptul că lista pe care o avem în față reprezintă, de fapt și inventarul bibliotecii; cele două cărți au fost omise când s-a scris inventarul.
2. Cota actual: ms. rom. 271.

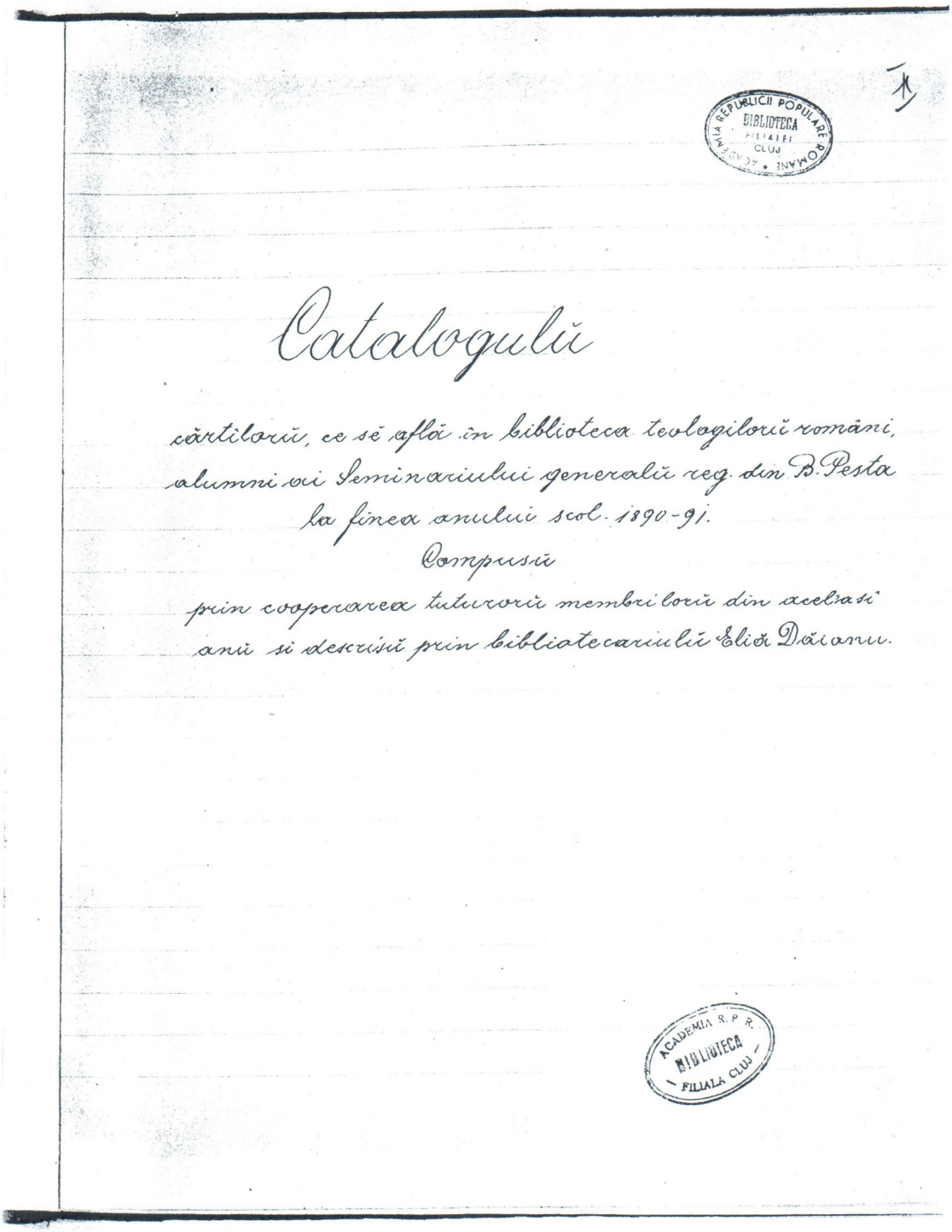
BDD-A26145 © 2016 Centrul Cultural Interetnic Transilvania
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:00 UTC)

3. Cornel Sigmirean, *Istoria formării intelectualității românești din Transilvania și Banat în epoca modernă*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2000, p. 80.
4. Doru Radosav, *Cărturarul sătmărean Moise Sora Novac și revoluția din 1848*, http://dspace.bcucluj.ro/bitstream/123456789/25503/1/Radosav%20Doru-Carturarul%20Moise%20Sora-1978.pdf (accesat la 23.09.2015). Moise Sora Novac este considerat atât un cărturar, cât și un om-politic provincial din prima jumătate a secolului al XlX-lea. A fost și autor de lucrări publicate. Data nașterii indicată de autor este 1806, donația din observațiile lui Elie Dăianu în unele cazuri fiind datată cu anul 1857, iar *Catalogul* citat în această contribuție are dată de 1890-1901. Urmărind aceste date cronologice ne punem întrebarea cui i-a donat Moise Sora Novac în anul 1857 cărțile ajunse în biblioteca teologilor români de la Budapesta. Foarte probabil donația s-a adresat încă studenților români aflați la studii la Viena. Datele vieții sale la Silviu-Iulian Sana, *Cărți liturgice și de pietate în parohiile Eparhiei Greco-catolice de Oradea Mare (1850-1900)*, în *Anuarul Institutului de Istorie «George Barițiu»* din Cluj-Napoca, LII, Supliment, 2013, p. 107. Autorul indică anii vieții 1806-1863.
5. Lucia Protopopescu, *Contribuții la istoria învățământului din Transilvania 1774-1805*, București, Ed. Didactică și Pedagogică, 1966, p. 264-265.
6. Eugenia Glodariu, *Asociațiile culturale ale tineretului studios român din Monarhia Habsburgică 1860-1918*, Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, 1998, p. 51.
7. Eugenia Glodariu, *Asociațiile culturale,* Anexa nr. 4.
8. Mulțumesc colegilor dr. Alexandru Nicolaescu și dr. Bogdan Andriescu pentru ajutorul oferit în vederea identificării manuscrisului lui Ilie Dăianu.
9. Nicolae Comșa, Teodor Seiceanu, Dascălii Blajului, E. Demiurg, 1994, p. 132.
10. Cornel Sigmirean, *Istoria formării intelectualității,* nr. 101, p. 347 pentru anii 1888/1892.
11. Cornel Sigmirean, *Istoria formării intelectualității,* nr. 7185, p. 696 pentru anii 1892/1893.
12. Eugenia Glodariu, *Asociațiile culturale,* p. 57.
13. Cornel Sigmirean, *Istoria formării intelectualității,* nr. 2210, p. 433.
14. Mircea Păcuraru, *Dicționarul teologilor români,* București, Univers Enciclopedic, 1996, p. 144.
15. Ilie Dăianu, *Scrieri*. Ediție îngrijită, prefață, note și bibliografie de Ilie Moise. Alba Iulia, Reîntregirea, 2010.
16. În lista de față am păstrat ordinea în care cărțile românești vechi au fost catalogate în document de Ilie Dăianu. Totodată, am păstrat și ortografia original, documentul fiind scris exclusive cu litere latine.
17. Autorul *Catalogului* a greșit data apariției acestei cărți. Este vorba de ediția din anul 1796, deoarece nu este cunoscută astăzi ediția indicată de el și, de fapt, nu ar fi corecte nici unele date de pe foaia de titlu, dacă le-am compara între ele. Vezi și *Bibliografia Românească Veche*, II, p. 385-386, nr. 600, unde sunt citate ambele cărți așa cum amintește și autorul *Catalogului* în observații.
18. BRV II, nr. 738, p. 526-530. Indicăm Bibliografia Românească Veche acolo, unde documentul nu permite o lectură convingătoare.
19. BRV III, nr. 1291, p. 518-523.
20. BRV III, nr. 1357, p. 569-571.
21. BRV III, nr. 1355, p. 566-568.
22. BRV III, nr. 835, p. 83-84.
23. BRV III, nr. 1412, p. 622.
24. Este vorba de *Grammatica daco-romana sive valahica* latinitate donata, aucta, ac in hunc ordinem redactata opera et studio Joannis Alexi clerici almae dioeceseos g. r. c. Magno-Varadinensis in caesareo regio convictu Viennensi alumni theologi absoluti. Viennae, apud bibliopolam Josephum Geistinger 1826. BRV III, nr. 1266, p. 482-484.
25. Gheorghe Marchiș (1836-1884) a fost preot, absolvent de teologie la sf. Barbara de la Viena, poet, redactor de reviste, om de cultură din zona maramureșeană.

Bibliography:

Bianu, Ioan; Hodoș, Nerva. *Bibliografia românească veche (Old Romanian Bibliography)*, București, 1910.
Comșa, Nicolae. *Manuscrisele românești din Biblioteca Centrală de la Blaj (Romanian manuscripts in the Central Library of Blaj)*, Blaj, Tipografia "Lumina" Miron Roșu, 1944.
Dăianu, Ilie. *Scrieri (Writings)*. Ediție îngrijită, prefață, note și bibliografie de Ilie Moise, Alba Iulia, Reîntregirea, 2010.
Glodariu, Eugenia. *Asociațiile culturale ale tineretului studios roman din Monarhia Habsburgică 1860-1918 (Cultural associations of the youth novel Habsburg Monarchy 1860-1918)*, Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, 1998.
Păcuraru, Mircea. *Dicționarul teologilor români (Romanian Theological Dictionary),* București, Univers Enciclopedic, 1996, p. 144.
Radosav, Doru. *Cărturarul sătmărean Moise Sora Novac și revoluția din 1848* (Moise Novac Sora Researcher from Satu Mare and the Revolution of 1848). http://dspace.bcucluj.ro/bitstream/123456789/25503/1/Radosav%20Doru-Carturarul%20Moise%20Sora-1978.pdf
Sana, Silviu-Iulian. *Cărți liturgice și de pietate în parohiile Eparhiei Greco-catolice de Oradea Mare (1850-1900) (Liturgical and Devotion Books in the Greek Catholic Diocese of Oradea Mare (1850-1900))*. În: *Anuarul Institutului de Istorie «George Barițiu»* din Cluj-Napoca, LII, Supliment, 2013, p. 107.
Sigmirean, Cornel. *Istoria formării intelectualității românești din Transilvania și Banat în epoca modernă* (*History of Formation of Transylvania and Banat Romanian intellectuals in modern times),* Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2000.

BDD-A26145 © 2016 Centrul Cultural Interetnic Transilvania
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:00 UTC)

ACADEMIA REPUBLICII POPULARE ROMÂNE
BIBLIOTECA
FILIALEI
CLUJ

Catalogulŭ

cărtilorŭ, ce sĕ află în biblioteca teologilorŭ români, alumni ai Seminariului generalŭ reg. din B. Pesta la finea anului scol. 1890-91.

Compusŭ

prin cooperarea tuturorŭ membrilorŭ din acelaşi anŭ şi descrisŭ prin bibliotecariulŭ Eliŏ Dăianu.

ACADEMIA R. P. R.
BIBLIOTECA
— FILIALA CLUJ —

BDD-A26145 © 2016 Centrul Cultural Interetnic Transilvania
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:00 UTC)

Numărul	Titlurile.	Pătă asemnărei	Câte volume! Formatul cărei	Observări
1.	Antologhionŭ s. Mineiulŭ care cuprinde în sine slujbele dumnezeescilorŭ praznici si a sĕrbătoriloru Năsĕtorei de Dedeu si a Sântilorŭ deposte anŭ, cu binecuvêntarea lui Ioanŭ Lemenyi, eppŭ de Tăgărasiŭ etc. Blasiŭ 1838 (litere cirile)	1	1 volumŭ legatu în pele cu aurĭtură.	Din lăsămêntulŭ M. Eppŭ de pică memoriă Ioanŭ Lemenyi. Pe tablou I. din launtru pórta inscriptia lip. de sub mu C de mijosŭ C bun.
2.	Biblia adeca dumnedieésca scriptură a Testamentului vechiu si nou. Cu binecuvêntarea P. Ioanŭ Bobŭ, vlădicĭului Tăg. etc. Blasiŭ 1795 (lit. cir.)	1.	1 v. leg. în piele. necompletă.	
3.	Pidalion, care cuprinde canónele bes. ortodocse de Kir Beniamin. tradusŭ din greccsce pe românesce. Nĕmtiu 1844. (cu lit. cir.)	1	1 vol. leg. în piele.	
4.	Kiriakodromion. - And. bar. de Siaguna. Sibiu la a. 1855. (lit. cir.)	1	1 vol. l. în piele.	
5.	Biblia adecă dumnedieésca scriptură a T. vech. de Ab. bar de Siaguna eppŭ Sibiu cu lip. si cheltuiela tipografiei dela eppia dreptcred. rĕs. din Ardealŭ lit. cir. 1856.	1.	1 leg. în pe piele.	
6.	Triodion pecum a 3-a óră asiediatŭ si tipăritŭ, după rênduiela bes. rĕs. în dilele Înp. Franciscus. cu blagoslovia Eppului P. Bobŭ. Blasiŭ 1831. (lit. cir.)	1.	1 vol. leg. în piele	Din cărtile M. Sale DD. Ioane Lemény de Eadem emeritu Eppŭ alŭ Tăg. Viena
7.	Skajniciu pecum a 4-óra a sicdiatŭ si tip. după ritulŭ bes. rĕs. etc. (cu m. rusă) Blasiu 1817 (lit. cir.)	1.	1 vol. leg. în piele.	

BDD-A26145 © 2016 Centrul Cultural Interetnic Transilvania
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:00 UTC)